

U S T A W A

z dnia

o ustanowieniu Krzyża Zachodniego

Wypełniając moralny obowiązek wobec osób i organizacji, które w latach 1939–1989 niosły różnorodną pomoc Polakom – narodowości polskiej – gdy byliśmy poddani licznym formom represji i prześladowań, gdy stawialiśmy opór dwóm totalitaryzmom (niemieckiemu nazizmowi, sowieckiej okupacji oraz komunistycznej dominacji ziem polskich), uchwała się, co następuje:

Art. 1. Ustanawia się odznaczenie Krzyż Zachodni, zwane dalej „Krzyżem”, jako dowód wdzięczności wobec wolnego świata i ludzi, którzy potrafili dawać świadectwo solidarności wobec Polski i Polaków.

Art. 2. 1. Krzyż jest nadawany osobom narodowości innej niż polska oraz zagranicznym organizacjom, które udzielały pomocy Polakom lub obywatelom polskim w latach 1939–1989.

2. Krzyż jest nadawany w szczególności za pomoc na rzecz polskich aspiracji niepodległościowych oraz pomoc represjonowanym, prześladowanym, deportowanym, więzionym lub zmuszonym do emigracji przez okupanta niemieckiego oraz władze komunistyczne w powojennej Polsce, w tym za pomoc w obliczu zagrożenia życia, udzielenie schronienia i pomoc charytatywną.

3. Krzyż jest nadawany za, nieobjęte ustawą z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu Krzyża Wschodniego (Dz. U. z 2017 r., poz. 8), zasługi położone poza terytorium Kresów Wschodnich pierwszej i drugiej Rzeczypospolitej Polskiej oraz terytorium Związku Sowieckiego.

Art. 3. 1. Krzyż nadaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych.

2. Minister właściwy do spraw zagranicznych przedstawia wnioski z własnej inicjatywy lub z inicjatywy związków i stowarzyszeń kombatanckich, organizacji społecznych, Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz osób prywatnych, po uzyskaniu pozytywnej opinii Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Art. 4. Osoba odznaczona otrzymuje odznakę nadanego jej Krzyża i legitymację potwierdzającą nadanie Krzyża.

Art. 5. 1. Odznaką Krzyża jest wykonany w metalu krzyż równoramienny o wymiarach 40 x 40 mm, ośmiorożny o poszerzonych końcach ramion z obustronnie zaznaczoną krawędzią, srebrzony, oksydowany, na stronie licowej z pokrytym emalią karmazynową uskokiem między ramionami, z uszkiem i kółkiem do zawieszenia. Pośrodku ramion jest okrągła tarcza pokryta emalią karmazynową w srebrzystym obramowaniu, do którego przylegają od góry i od dołu wydzielone, wcięte pola, z wypukłymi, polerowanymi datami „1939” u góry i „1989” u dołu. Na tarczę nałożony jest wizerunek Orła Białego srebrzony w koronie zamkniętej z krzyżem, według wzoru wprowadzonego dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie z 11 listopada 1956 r. Na ramionach widnieje majuskułowy, wypukły, polerowany napis: na ramieniu górnym „PRO”, na poprzecznych „AUXILIO” oraz „POLONIS”, a na ramieniu dolnym „DATO”. Strona odwrotna krzyża jest tylko srebrzona i oksydowana, ma w zaznaczonym pośrodku kręgu pole do naniesienia numeru kolejnego odznaczenia.

2. Krzyż zawieszony jest na wstążce z rypsu jedwabnego koloru białego o szerokości 40 mm, mającej pośrodku dwa karmazynowe prążki o szerokości 3 mm każdy, w odległości 3 mm od siebie.

3. Wzór graficzny odznaki Krzyża określa załącznik do ustawy.

Art. 6. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy tryb postępowania w sprawach o nadanie Krzyża z uwzględnieniem terminów przedkładania wniosków oraz wręczania odznak nadanego już Krzyża oraz tryb postępowania w przypadku zgubienia lub zniszczenia odznaki Krzyża lub legitymacji potwierdzającej nadanie Krzyża,
 - 2) wzory wniosku o nadanie Krzyża, legitymacji potwierdzającej nadanie Krzyża oraz jej wtórnika,
 - 3) sposób i okoliczności noszenia Krzyża
- biorąc pod uwagę konieczność ustalenia faktycznych okoliczności przemawiających za nadaniem Krzyża oraz sprawność tego postępowania, a także konieczność zachowania kolejności wynikającej ze starszeństwa przyznanych orderów i odznaczeń oraz uwzględniając święta i rocznice państwowe.

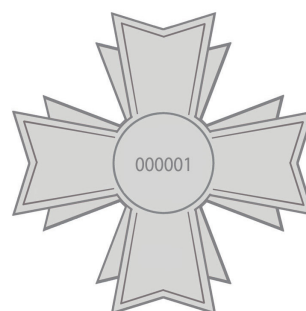
Art. 7. W sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 475 i 1266 oraz z 2016 r. poz. 1948), z wyjątkiem art. 8 i art. 36 ust. 3.

Art. 8. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

awers 1:1

rewers 1:1

UZASADNIENIE

Krzyż Zachodni ma być odznaczeniem nadawanym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej obcokrajowcom (osobom, organizacjom i instytucjom), którzy w latach 1939–1989 (za wyjątkiem obszaru byłego ZSRS, w tym republik sowieckich istniejących na terytorium Kresów Wschodnich – zob. ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu Krzyża Wschodniego) udzielali schronienia lub innego rodzaju pomocy, zarówno militarnej, jak i cywilnej, w tym charytatywnej Polakom lub obywatelom polskim – w obliczu zagrożenia życia, represjonowanym, prześladowanym, deportowanym, więzionym lub zmuszonym do emigracji, przez okupanta niemieckiego oraz władze komunistyczne w Polsce powojennej.

Zakłada się, że Krzyż Zachodni może być nadawany zarówno osobom żyjącym, jak i pośmiertnie, np. Niemcom (jak Wilhelm Hosenfeld), lotnikom RAF (np. dziś żyjącym jeszcze w RPA, czy w innych zakątkach świata zachodniego), rodzinom nowozelandzkim przyjmującym „dzieci tułacze” z ZSRS, politykom i działaczom politycznym wspierającym rząd RP na uchodźstwie i podziemie niepodległościowe oraz opozycję antysystemową w Polsce Ludowej (np. prezydentów USA od Harry’ego Trumana do Ronalda Reagana), także organizacjom („Caritas” i innym podmiotom, np. watykańskim) i osobom jak Sue Ryder, katolikom i protestantom niemieckim, szwedzkim, czy norweskim, także centralom związków zawodowych, itd. pomagającym – m.in. charytatywnie – na rzecz wolności i niepodległości Polski, ruchowi „Solidarność” w latach 1980–1989.

W obowiązującym stanie prawnym nie ma możliwości przyznania odznaczenia przedstawicielom szeroko rozumianego świata zachodniego za zasługi położone na rzecz Polski i Polaków. Ustawa o ustanowieniu Krzyża Zachodniego ma umożliwić takie nadania.

Projekt oparty jest na rozwiązaniach prawnych przyjętych w ustawie z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu Krzyża Wschodniego, która to ustawa zakłada możliwość nadać „bliźniaczego” odznaczenia jakim jest Krzyż Wschodni osobom narodowości innej niż Polska niosącym pomoc Polakom na dawnych Kresach Wschodnich pierwszej i drugiej Rzeczypospolitej Polskiej oraz na terenach byłego Związku Sowieckiego.

W sprawach nieuregulowanych w ustawie mają znaleźć zastosowanie przepisy ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach. W szczególności Krzyż Zachodni będzie można nadać cudzoziemcowi za zasługi położone dla Rzeczypospolitej Polskiej lub jej

obywateli, a także stosownie do zwyczajów międzynarodowych (art. 4 ust. 2 ustawy o orderach i odznaczeniach). Z wnioskiem o odznaczenie Krzyżem osoby zmarłej będzie można wystąpić wyjątkowo, w uznaniu szczególnych i godnych upamiętnienia zasług dla Rzeczypospolitej Polskiej (zgodnie z art. 7 i art. 32 ustawy o orderach i odznaczeniach).

Ustawa zawiera delegację dla Prezydenta RP do wydania rozporządzenia określającego szczegółowy tryb postępowania w sprawach o nadanie Krzyża oraz wręczenia odznak nadanego już Krzyża, a także tryb postępowania w przypadku zgubienia lub zniszczenia odznaki lub legitymacji potwierdzającej nadanie Krzyża. Prezydent ma też określić w drodze rozporządzenia wzory wniosku o nadanie Krzyża, legitymacji potwierdzającej nadanie Krzyża oraz jej wtórnika, a także sposób i okoliczności noszenia Krzyża. Założyć można, że Prezydent, realizując wytyczne z części wspólnej wyliczenia art. 6 ustawy, będzie też mógł oprzeć się na obowiązujących rozporządzeniach regulujących podobną materię, a wydanych na podstawie ustawy o orderach i odznaczeniach. Podział materii przekazanej do uregulowania w rozporządzeniu (w trzech punktach art. 6) umożliwi Prezydentowi podjęcie decyzji, co do regulacji materii podustawowej w jednym albo w dwóch lub trzech aktach wykonawczych.

Projekt został przekazany do zaopiniowania: Prezydentowi RP, Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministrowi Rozwoju i Finansów, Ministrowi Spraw Zagranicznych, Instytutowi Pamięci Narodowej oraz Szefowi Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Opinię do projektu przekazali: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Minister Rozwoju i Finansów, Minister Spraw Zagranicznych, Instytut Pamięci Narodowej oraz Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Projektowana regulacja została pozytywnie zaopiniowana przez Ministra Spraw Zagranicznych oraz Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Negatywne stanowisko do projektu przedstawił Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Podnosił on, iż wystarczającym dla uhonorowania zasług przypisanych przedmiotowym projektem są już istniejące odznaczenia (np. Krzyż Zasługi). Ponadto Instytut Pamięci Narodowej, Minister Spraw Zagranicznych oraz Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wnosili o wprowadzenie konkretnych, szczegółowych rozwiązań. Minister Spraw Zagranicznych oraz Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych postulowali rezygnację z umieszczenia na rewersie Krzyża imienia i nazwiska lub nazwy odznaczonego, a także numeru kolejnego odznaczenia. Stosowna poprawka – w odniesieniu do uwidocznienia na odznace imienia i nazwiska lub nazwy – została przyjęta w pierwszym

czytaniu projektu. Pozostawiono w wizerunku Krzyża kolejny numer nadania jako wyraz przedwojennych tradycji polskich w tym zakresie. Negatywnie rozważono postulat Ministra Spraw Zagranicznych, aby przekazać do uregulowania rozporządzeniem tryb procedowania w zakresie opiniowania wniosku o nadanie Krzyża oraz określenie rodzaju dokumentów, które będą wymagane jako świadectwo udzielonej pomocy. Nie uwzględniono też propozycji poprawek Instytutu Pamięci Narodowej dotyczących odrębnej od uregulowanej ustawą o orderach i odznaczeniach procedury pozbawienia Krzyża (projektodawcy uznali, że postulowana przesłanka pozbawienia odznaczenia – „zachowanie się w sposób uwłaczający Rzeczypospolitej Polskiej lub Polakom” mieści się już w szerzej zakreślonych przesłankach z art. 36 ust. 1 ustawy o orderach i odznaczeniach). Negatywnie oceniono także te propozycje IPN, które postulowały wskazanie, że Krzyż otrzymuje się nieodpłatnie (taki zabieg należy uznać za normatywnie zbędny; skoro ustawa – tak jak podstawowa w tej dziedzinie spraw ustawa o orderach i odznaczeniach – nie przewiduje odpłatności, to tej odpłatności nie można „domniemywać”). Nie uwzględniono też propozycji IPN aby ustawa delegowała do określenia rozporządzeniem wzoru *wykazu przedstawianych wniosków* (żaden materialny przepis ustawy nie formułuje obowiązku prowadzenia takiego wykazu ani nie określa zasad jego powadzenia).

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi są zamieszczone na senackiej stronie internetowej.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

<p>Tytuł projektu: Ustawa o ustanowieniu Krzyża Zachodniego</p> <p>Przedstawiciel wnioskodawcy: senator Jan Żaryn</p> <p>Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Szymon Giderewicz, legislator, tel. 22 694 9097 Katarzyna Majewska, ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9259</p>	<p>Data sporządzenia: 30 stycznia 2017 r.</p> <p>Źródło: inicjatywa senatorów</p> <p>Nr druku: 393, 393S</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Ustawą z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu Krzyża Wschodniego (ustawa została przekazana Prezydentowi do podpisu) ustanowiono odznaczenie **Krzyż Wschodni** nadawane osobom, które w latach 1917–1991 niosły pomoc Polakom na dawnych Kresach Wschodnich pierwszej i drugiej Rzeczypospolitej Polskiej oraz na terenach byłego Związku Sowieckiego i ratowały ich w obliczu prześladowań oraz ludobójstwa, ryzykując życiem własnym i swoich rodzin.

W obowiązującym stanie prawnym nie ma natomiast analogicznego odznaczenia przyznawanego osobom, które w latach 1939–1989 udzielały schronienia lub innego rodzaju pomocy Polakom lub obywatelom polskim poza obszarem dawnych Kresów Wschodnich pierwszej i drugiej Rzeczypospolitej Polskiej oraz byłego Związku Sowieckiego.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projektowana regulacja polega na ustanowieniu odznaczenia Krzyż Zachodni, nadawanego osobom narodowości innej niż polska oraz organizacjom, które udzielały pomocy Polakom lub obywatelom polskim w latach 1939–1989 – z wyjątkiem obszaru dawnych Kresów Wschodnich pierwszej i drugiej Rzeczypospolitej Polskiej oraz byłego Związku Sowieckiego.

Krzyż będzie nadawany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej obcokrajowcom w szczególności za pomoc na rzecz polskich aspiracji niepodległościowych oraz pomoc represjonowanym, prześladowanym, deportowanym, więzionym lub zmuszonym do emigracji przez okupanta niemieckiego oraz władze komunistyczne w powojennej Polsce.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Ze względu na specyfikę zagadnienia porównanie z rozwiązaniami przyjętymi w innych krajach jest niecelowe.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby i organizacje, które w latach 1939–1989 niosły pomoc Polakom lub obywatelom polskim poddanym represjom i prześladowaniom pod czas stawiania oporu systemom totalitarnym	brak danych	–	Przyznanie odznaczenia Krzyża Zachodniego.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Opinię do projektu przekazali: Instytut Pamięci Narodowej, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Minister Rozwoju i Finansów, Minister Spraw Zagranicznych, Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Projektowana regulacja została pozytywnie zaopiniowana przez Ministra Spraw Zagranicznych oraz Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych; negatywne stanowisko do projektu przedstawił Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Zgłoszone w ramach konsultacji uwagi dotyczyły:

- propozycji przypisania wskazanych w projekcie przesłanek do nadania odznaczenia Krzyża Zachodniego do innego istniejącego już odznaczenia, np. Krzyża Zasługi, który ma większą rangę (MKiDN),
- propozycji rozważenia – ze względu na koszty oraz wydłużenie procedury – zasadności personalizacji Krzyża poprzez grawerowanie na odwrocie nazwiska lub nazwy odznaczonego i numeru odznaczenia (UKiOR i MSZ),
- sfinansowania skutków projektowanej ustawy (MRiF),
- kwestii legislacyjnych (IPN).

6. Wpływ na sektor finansów publicznych												
(ceny stałe z 2016 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Wydatki ogółem	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Saldo ogółem	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Źródła finansowania:	Zgodnie z opinią MF wydatki związane z ustanowieniem i przyznawaniem Krzyża Zachodniego powinny zostać sfinansowane w ramach limitu wydatków części budżetowej 01– Kancelaria Prezydenta RP, a także części budżetowych będących w dyspozycji pozostałych organów administracji zaangażowanych w proces nadawania odznaczenia.											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana regulacja wpłynie na wzrost wydatków budżetu państwa (w części dotyczącej Kancelarii Prezydenta RP). Według projektodawców koszt przyznania 1 odznaczenia wyniesie około 100 zł, a łączne koszty związane z wprowadzeniem projektowanego rozwiązania będą nieznaczące.											
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe												
Skutki												
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)				
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2016 r.)	duże przedsiębiorstwa	–	–	–	–	–	–	–				
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	–	–	–	–	–	–	–				
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.				
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wpływ na obywateli omówiono w pkt 4.											
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu												
☒ nie dotyczy												
9. Wpływ na rynek pracy												
Nie dotyczy.												
10. Wpływ na pozostałe obszary												
Omówienie wpływu	Nie dotyczy.											
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego												
Przepisy projektu będą miały zastosowanie od dnia jego wejścia w życie.												
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?												
Nie przewidziano.												
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)												
Brak.												

Warszawa, 6 lutego 2017 r.

BAS-WAPEiM-216/17

Pan Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o ustanowieniu Krzyża Zachodniego (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Jan Żaryn)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy zmierza do ustanowienia Krzyża Zachodniego, który miałby być nadawany osobom narodowości innej niż polska oraz zagranicznym organizacjom, które udzielały pomocy Polakom lub obywatelom polskim w latach 1939-1989.

Ustawa ma wejść w życie po upływie 6 miesięcy od dnia jej ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo UE nie reguluje zagadnień stanowiących przedmiot projektu ustawy.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem UE.

4. Konkluzja

Przedmiot senackiego projektu ustawy o ustanowieniu Krzyża Zachodniego nie jest objęty prawem UE.

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt

Warszawa, 6 lutego 2017 r.

BAS-WAPEiM-217/17

Pan Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy senacki projekt ustawy o ustanowieniu Krzyża Zachodniego (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Jan Żaryn) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt ustawy zmierza do ustanowienia Krzyża Zachodniego, który miałby być nadawany osobom narodowości innej niż polska oraz zagranicznym organizacjom, które udzielały pomocy Polakom lub obywatelom polskim w latach 1939-1989.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej. Projekt nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt